

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Ruffly Péter

Cím:

"Szajnaparti Könyvesbolt"

Forrás:

Újság

Bp.

(Hely)

1942 I. 31.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

655.42

Hely

Idő

"1942"

Személy

„Szajnaparti könyvesbolt“

Kis darab Páris a pesti Múzeum-köruton

Igen, mintha ott járnál és meghintana a nagy szellemek különös varázsa. Egy diák a karfához dőlve Racine-t olvassa, egy kislány Boccaccio kötetében lapoz, s az az ur ott, gomblyukában a becsületrend piros rozettájával, mohón veti rá magát egy ősnymtatványra, amely a provençal nyelv mistráli mélységeiről beszél.

Különös kép, ahogy így elködlök a diákevek messzeségéből, hány író, költő dalolta meg ezt a Szajnapartot s a Szajna-parton a könyv-árusokat, ezeket a francia véneket, akik hajnalban jönnek ki és napestig árulják Baudelaire-t vagy Rousseau-t centime-okért. A parton emberrengeteg, diákok, tanárok, utcalányok, szerelmesek és grófnők lapoznak a kötetek között, akár ingyen is olvashatnak egészen estig.

És ahogy délelőtt végimentem a pesti Múzeum-köruton, az egyetem komoly és nemes épülete mellett utcai könyvárus hatalmas táblája fogott meg

„Szajnaparti könyvudvar.
Szabad válogatás.

Minden könyvbe be van írva az ára.“

Páris Budapesten? Menjünk el ebbe a különös országba, könyv-országba.

Könyvtár az udvaron

Nagy üres telek fekszik az egyetem mellett. És az üres udvaron a januári csonthidegben — könyvtárak állnak. Csak úgy a fagyos földön. Tíz-tizenkétpolcos könyv-állványok. Azután ládák. A ládákban folyóiratok, Vigilia, Magyar Szemle, Nyugat.

És a könyvállványok közt emberek. Diákok, fiatalok vagy komoly öregek, akik a könyvek címlapját betűzgetik.

Bármi kapható! Az egyik polcon még Nansen: In Nacht und Eis című műve, mellette már Boccaccio Dekameronja. Az „Aradi vértanúk“ emlékalbuma felett Balzac művei, mellette a Tankháboru, azután egy viharban elvesző finom hegedűhang: Gerald: Te meg én... Azután egy másik könyv: „Arcok, harcok, kudarcok“.

Csend van, szinte finom és átható. Senki sem beszél. (Csak a könyvekkel.) Néhány lépéssel errébb egy nagyváros élete izzik, itt áhítat és valami megfoghatatlan, különös.

és ha a háboru haza nem szólítja Párisból, ma már egy magános, repkényes, kőfállal körülvett villában lakik valahol Passy vagy a Boulogne nemes házai között.

Tizennégy éve

A könyvállványok között kis ajtó nyílik, mintha a pincébe vezetne. Valaki kiválaszt egy könyvet, hóna alá csapja és eltűnik a lejáraton.

Kis üzlethelyiségbe nyit. Itt kell fizetni. Két fiatalembert találok az üzletben, ők is olvasnak, könyvek szerelmesei.

— Soha nem történt — kérdem —, hogy valaki fizetés nélkül távozott?

— Soha.

— És hogyan jutott eszükbe ezt a párisi szokást meghonosítani Pesten?

— Ugy történt, hogy a gazdánk Párisban járt, meglátta a könyves-
szokatlan, csendes tisztelet. A könyvekkel beszélgetnek. Petőfi (elrongyolódott, régi kötet) a szabadságról beszél. Rousseau arról, hogy a világ mögött van egy mélyebb és időállóbb világ, a természeté. Zola a nyers életről mesél, szenvedélyről, amely bennünk lo-

dog és oly nehéz elaltatni, indulatról és átöröklésről. Balzac egy mérész és lázadó női lélek szöveteit boncolgatja és figyelmeztet, hogy a nő már ilyen volt, akkor is, régen. Rouenban.

Egy öreg ur az utca felé egy folyóiratban lapozgat. És közben apró gyöngybetűkkel valamit kiejegyez. S jön egy diáklány és megragad egy könyvet, mintha valami különös szerencse érintette volna meg:

— Megvan! Ezt kerestem.

És kiemeli az „Atomok élet“-ét.

Beszélő rajzok

Egy nagy barna füzet bukkant ki a könyvládák alól:

„Pérelly Imre rajzai, Budapest“.

Eszembe jut a kép, ahogy ezt a kedves művészt Párisban megláttam 1934-ben a montparnassei Coupole teraszán. Milyen nagy utat futott be azóta, hogy 1922-ben Budapestre kiadta az Adv Lőrincéről, Móriczról, Kosztolányiról, Rákosi Jenőről, Szabó Dezsőről készült rajzait. Megfutotta az örök utat: éhesen járt Párisban, reklámmot rajzolt s közben otthon, munka után a Latin Negyed kis manzard-szobájában álmódott és formanyelvével merész és szárnyaló dolgokat mondott el. Néhány kis rajzban. Sokáig élt így, dolgozott, kuporgott és álmódott. Evék mulva már Egyiptomban is kiállították képeit

boltokat a Szajna-parton. Azután hazajött és csinált egyet Pesten. Ennek már tizennégy éve.

— És mit keresnek itt az emberek? Regényt, tudományos munkát?

— Mindent.

Kint a hidegben tovább állnak a diákok, nők, férfiak vegyesen. Ha nagyképű lennének, azt irnám róluk, egy kivesző büszke fajta, az írás megszállottai. De nem lenne igazam. Mert nem fognak kiveszni. Gerald: ma is ezrek olvassák, szomjasan. És száz év múlva is lesznek sokan, akik megállnak majd Roger Martin du Gard valamelyik könyve előtt és azt mondják:

— Mennyit tudott az életről!

És olvasni kezdik, hogy meledjenek művészetében és átvegyék a tudást.

Ruffly Péter